

วารสารบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....

การศึกษาหลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน

นางสาวยุวเรศ วรบุญ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักการบริหารทรัพยากรการศึกษา และเปรียบเทียบ หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน จำแนกตามเพศ และ ประสิทธิภาพทำงาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และ ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน จำนวน 177 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัย คือ แบบสอบถามหลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน โดยภาพรวม อยู่ ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาหลักการบริหารทรัพยากรการศึกษารายด้าน พบว่า หลักการอยู่ในระดับ มากที่สุด 4 หลักการ คือ หลักความเป็นธรรม หลักความเสมอภาค หลักประสิทธิภาพ หลักการปฏิบัติได้ จริง อยู่ในระดับมาก 3 หลักการ คือ หลักความพอเพียง หลักการกระจายอำนาจ หลักเสรีภาพ และอยู่ใน ระดับปานกลาง คือ หลักประสิทธิผล

2. การเปรียบเทียบหลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด น่าน จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การเปรียบเทียบหลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด น่าน จำแนกตามประสิทธิภาพทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหารทรัพยากรการศึกษา

บทนำ

การศึกษาจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรเพื่อนำภารกิจขององค์กรไปสู่ความสำเร็จแต่เนื่องจากมี ข้อจำกัดเกี่ยวกับทรัพยากรการศึกษา สถานศึกษาต้องมีวิธีการในการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ สูงสุดเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ดังนั้นต้องมีระบบการบริหารการศึกษาที่มี

*สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ประสิทธิภาพบรรลุมิติวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา (วิโรจน์ สารัตนะ, 2542 หน้า 12) ปัจจุบันสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการบัญญัติให้เป็น “นิติบุคคล” ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ในมาตรา 35 ทำให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหาร จัดการ เป็นไปตามหลักการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management หรือ SBM) เพื่อสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาจนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 หน้า 6 - 7)

การบริหารทรัพยากรการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของหน่วยงานที่จะช่วยให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา (ปรีชา คัมภีรปกรณ์, 2545 หน้า 11) ต้องมีหลักในการบริหารถึงจะสามารถทำให้เกิดผลสำเร็จได้ ตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549 หน้า 64) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีหลักและเทคนิควิธีการบริหารจัดการต่างๆ มาใช้อย่างหลากหลายเพื่อช่วยให้การบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพนำไปสู่คุณภาพของการศึกษา ตามความมุ่งหมายและหลักการใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545 หน้า 8-11)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าเราควรคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้ถึงจุดมุ่งหมายและเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพของการศึกษา เนื่องจากปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้คุณภาพการศึกษามีการพัฒนาขึ้น คือ ทรัพยากรการศึกษา แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดของทรัพยากรการศึกษาผู้บริหารจะต้องมีหลัก เทคนิค วิธีที่จะช่วยให้การบริหารทรัพยากรการศึกษาเกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อนำไปสู่การคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักวิชา วิธีการที่จะใช้ทรัพยากรการศึกษาและนำมาสู่การพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน
2. เพื่อเปรียบเทียบหลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับหลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน ประกอบด้วย 8 หลักการ ได้แก่ 1) หลักความเป็นธรรม (Equity) 2) หลักความเสมอภาค (Equality) 3) หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) 4) หลักประสิทธิผล (Effectiveness) 5) หลัก

ความพอเพียง (Adequacy) 6) หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) 7) หลักเสรีภาพ (Freedom of Choice) 8) หลักการปฏิบัติได้จริง (Practicality) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน จำนวน 177 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ทำงาน และตัวแปรตาม ได้แก่ หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ ปีการศึกษา 2560

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้สอบถามเกี่ยวกับ หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการ ทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Congruence (IOC) และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน จำนวน 50 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งครบถ้วน และสมบูรณ์ทุกฉบับ จำนวน 125 ฉบับ
2. แบบสอบถามที่มีข้อความสมบูรณ์มาจัดระเบียบข้อมูลลงรหัส
3. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ทำงาน
4. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับหลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยภาพรวม แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด น่าน จำแนกตามเพศ วิเคราะห์โดยค่าสถิติที (t-test)
6. วิเคราะห์เปรียบเทียบหลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด น่าน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way

ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงนำค่าคะแนนเฉลี่ยมาเปรียบเทียบรายคู่ ใช้การทดสอบโดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Post hoc Comparison)

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 11.0 for Windows

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาหลักการบริหารทรัพยากรการศึกษารายด้าน พบว่า หลักการอยู่ในระดับมากที่สุด 4 หลักการ คือ หลักความเป็นธรรม หลักความเสมอภาค หลักประสิทธิภาพ หลักการปฏิบัติได้จริง อยู่ในระดับมาก 3 หลักการ คือ หลักความพอเพียง หลักการกระจายอำนาจ หลักเสรีภาพ และอยู่ในระดับปานกลาง คือ หลักประสิทธิผล

2. การเปรียบเทียบหลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน ที่มีเพศแตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบหลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน ที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องหลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. หลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ การจัดสรรทรัพยากรบางส่วนมาจากรัฐบาล ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษานั้น จำเป็นต้องปฏิบัติตามการการบังคับบัญชาของหน่วยเหนือ ทำให้มีการใช้หลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเป็นไปตามนโยบาย กฎเกณฑ์ และระเบียบต่างๆ จากการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน ทำให้โรงเรียนมีสถานภาพเป็นนิติบุคคล โรงเรียนมีอิสระในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเต็มที่ โรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีหลักวิธีในการบริหารการศึกษา และใช้ทรัพยากรการศึกษาเพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) สอดคล้องกับแนวคิดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 หน้า 65-67) ต้องมีหลักในการบริหารทรัพยากรการศึกษา ที่มุ่งตอบสนองเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.

2542 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการบริหารจัดการโรงเรียนเป็นฐาน สร้างการกระจายอำนาจ การบริหารทรัพยากรเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้สถานศึกษาดำเนินการ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ และเป้าหมายเดียวกัน และสนอง เครือมาก (2537) กล่าวถึง โรงเรียนต้องใช้ทรัพยากรการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีหลักในการบริหารทรัพยากรให้มาก เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องตามหลักแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 หน้า 9-10) ในระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ให้สถานศึกษามีอิสระคล่องตัวในการบริหาร และจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้ สะดวก รวดเร็ว เบ็ดเสร็จ ที่สถานศึกษาพร้อมทั้งทรัพยากรการศึกษา โรงเรียนใช้วิธีการบริหารทรัพยากรการศึกษาที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง ดังนั้น เมื่อโรงเรียนได้ใช้หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นจนเกิดประโยชน์สูงสุด และที่สำคัญให้ถึงผู้เรียนเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ ตอบสนองเจตนารมณ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้อิสระในการบริหารทรัพยากรอย่างคล่องตัว รวดเร็ว ตามโครงสร้างการกระจายอำนาจ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการบริหารทรัพยากรการศึกษานั้น บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

1.1 หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษา ด้านหลักความเป็นธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยงานของรัฐ การบริหารทรัพยากรการศึกษานั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนด อย่างเคร่งครัด เพราะหากผิดพลาดอาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรง และที่สำคัญต้องมีความยุติธรรมในการบริหารทรัพยากร ซึ่งโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ หรือแหล่งสาธารณประโยชน์เป็นสมบัติของส่วนรวม ดังนั้น โรงเรียนต้องยึดหลักความเป็นธรรมเพื่อใช้เป็นหลักการบริหารทรัพยากรการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2549 หน้า 9-10) ที่ระบุไว้ในระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ให้สถานศึกษามีอิสระคล่องตัวสามารถบริหาร และจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้สะดวก รวดเร็ว เบ็ดเสร็จที่สถานศึกษา ปัจจุบันโรงเรียนได้ใช้หลักความเป็นธรรมในการบริหารทรัพยากรการศึกษา สอดคล้องแนวคิดของ ชีระ รุญเจริญ (2548 หน้า 25) กล่าวว่า ปัจจุบันสถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจทุกประการ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารจำเป็นต้องบริหารสถานศึกษาที่สร้างประโยชน์ และความเป็นธรรมเพื่อนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งมวล พระราชบัญญัติสภาการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 บัญญัติไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องได้รับใบประกอบวิชาชีพ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองเพื่อจะได้ปฏิบัติ และบริหารทรัพยากรการศึกษาให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมีคุณธรรม จริยธรรม ตามจรรยาบรรณ จึงเป็นหลักสำคัญยิ่งของบริหาร

1.2 หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษา ด้านหลักความเสมอภาค อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนมีการกำหนดขอบข่ายการทำงานของบุคลากรในการปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับการทำงานของบุคลากรที่เท่าเทียมกัน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็น

หลัก ตลอดจนแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 หน้า 21) กล่าวว่า ความเสมอภาค เป็นหลักสำคัญ ในการจัดทำบริการสาธารณะ เนื่องจากการจัดทำสาธารณะ มิได้จัดขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้หนึ่งผู้ใด เฉพาะ ทุกคนจึงเสมอภาคในการจัดการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาทุกแห่ง ต้องคำนึงถึงหลักความเสมอภาคเสมอ และบรรเจิด สิงคะเนติ (2543 หน้า 6) กล่าวว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ระบุเกี่ยวกับความเสมอภาคทางการศึกษาในมาตรา 43 ระบุเกี่ยวกับสิทธิได้รับความคุ้มครองจากรัฐในการใช้ความรุนแรง และการปฏิบัติไม่เป็นธรรมของเด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 ได้ระบุเกี่ยวกับการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษา

1.3 หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษา ด้านประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนเน้นการใช้เงินอย่างประหยัดคุ้มค่าวิธี บรรลุเป้าหมาย ในการพัฒนาผู้เรียน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีการใช้ปัจจัยนำเข้า คือ ทรัพยากรในการวางแผนการใช้ มีโครงการ แผนงาน ที่สามารถตรวจสอบ และให้ความสำคัญของการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 หน้า 107) โรงเรียนต้องมีการใช้ปัจจัยนำเข้า ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรประเภทใด ทั้งเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ บุคคล ทรัพยากรอื่นต่าง ๆ ต้องมีการใช้อย่างประหยัด และให้เกิดความคุ้มค่า ก็ทำให้เกิดประสิทธิภาพได้ รุ่ง แก้วแดง (2546 หน้า 118) กล่าวถึงการใช้ทรัพยากร ต้องมีการใช้ทรัพยากรที่มาถึงโรงเรียนให้แก่ผู้เรียนเป็นอันดับต้น เช่นเดียวกับ ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2545 หน้า 4) การบริหารทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพนั้น คือ การทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด

1.4 หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษา ด้านหลักประสิทธิผล อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากโรงเรียนมีการจัดทรัพยากรการศึกษา ยังไม่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง ซึ่งโรงเรียนเป็นสถานศึกษาของรัฐ ไม่ใช่องค์กรที่แสวงหากำไร มีการดำเนินการ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยเหนือ ถึงแม้ว่ากฎหมายจะระบุไว้ให้เป็นนิติบุคคล แต่บางขั้นตอน ต้องขึ้นอยู่กับหน่วยงานเหนือบังคับบัญชาขึ้นไป ทำให้การใช้ทรัพยากรในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพผู้เรียนไม่เต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา พิเศษพัฒน์ (2548) พบว่า สถานศึกษาไม่มีการประเมินผลการดำเนินงานทางการเงิน มาวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้จ่ายเงินในปีปัจจุบันกับปีก่อน ส่งผลให้เห็นว่าโรงเรียนจัดทรัพยากรการศึกษาที่ไม่ตรงกับความต้องการ เนื่องจากไม่มีการเปรียบเทียบผลที่ใช้ไปก่อนหน้านี้ว่าเกิดผลสำเร็จหรือไม่ อย่างไร แล้วสามารถจัดทรัพยากรในปีนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในด้านใดบ้าง และแนวคิดของรุ่ง แก้วแดง (2546 หน้า 107-114) การบริหารทรัพยากรการศึกษาที่ผ่านมา ผู้บริหารยังไม่สามารถใช้ทรัพยากรในการตอบสนอง และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย คือผู้เรียนได้เท่าที่ควร ดังนั้น โรงเรียนควรมีหลักในการบริหารทรัพยากรการศึกษา ที่คำนึงถึงความ

ต้องการจำเป็นของผู้เรียนให้เพิ่มมากขึ้นกว่านี้ และต้องมีการประเมินผลที่คำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ในการใช้ทรัพยากรการศึกษา

1.5 หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษา ด้านความพอเพียง อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมีการยืดหยุ่นในการใช้งบประมาณของโครงการ/แผนงาน/กิจกรรมหนึ่ง ไปสู่ โครงการ/แผนงาน/กิจกรรมหนึ่ง ที่ไม่ตรงกับแผนการปฏิบัติงาน มีการวิเคราะห์ความต้องการอัตรากำลังคน และการจัดทำแผนอัตรากำลังคนในภาระงานของโรงเรียน และมีการใช้เงินตามโครงการ/แผนงาน/กิจกรรม ตามตารางงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยอนันต์ สมุทวณิช (2543 หน้า 160-179) เรื่องระบบการบริหารจัดการเพื่อการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พบว่า โรงเรียนควรจัดทำแผนกลยุทธ์ และจัดลำดับความสำคัญเชิงกลยุทธ์ ในการใช้จ่ายงบประมาณที่ชัดเจน ซึ่งการจัดทำแผนกลยุทธ์เป็นแผนที่มีความยืดหยุ่นในการใช้ทรัพยากรให้เกิดความพอเพียงในแต่ละกิจกรรม และกระทรวงศึกษาธิการ (2546 หน้า 51) กล่าวถึงทรัพยากรการศึกษา ควรคำนึงเพื่อการศึกษาไม่ว่าจะจัดสรรให้ด้วยวิธีใด ต้องสามารถทำให้สถานศึกษาทำงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนด มีความยืดหยุ่น บางครั้งการคำนึงถึงกฎเกณฑ์อาจก่อให้เกิดปัญหาการได้รับทรัพยากรที่น้อยเกินไป จนไม่สามารถดำเนินงานได้ จำเป็นต้องมีการปรับให้อยู่ในลักษณะที่พอเพียง ดังนั้น ควรมีแนวทางการใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้ได้ประโยชน์และมีความพอเพียงต่อการใช้งาน

1.6 หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษา ด้านหลักการกระจายอำนาจ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมีการกำหนดนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้บุคคลทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน มีส่วนร่วมในการคิด ร่วมทำและสนับสนุนมากที่สุด นิตินันท์ จันทวังษ์ชนะ (2547 หน้า 7) กล่าวถึงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 5 มาตรา 39 และมาตรา 40 กระทรวงได้กระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาให้โรงเรียนทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นองค์กรบุคคลทำหน้าที่ในการบริหารโดยทำให้โรงเรียนเป็นฐาน และจัดการศึกษาที่ต่อเนื่องและยั่งยืนที่จะสร้างคุณค่า ความรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.7 หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษา ด้านหลักเสรีภาพ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมีการกำหนดการคัดเลือกบุคลากรเข้าร่วมทำงาน การจัดแหล่งเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนแต่ละรายบุคคล และการกำหนดนโยบายทางการเงินให้กลุ่มเป้าหมายเลือกเรียน โดยการพัฒนาบุคลากรที่มีความรู้ความเหมาะสมในการปฏิบัติงานตามความต้องการของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 หน้า 51) การให้ผู้เรียนมีสิทธิเลือกเข้าเรียนในสถานศึกษาตามความต้องการ เท่ากับเป็นการเพิ่มอำนาจการซื้อให้กับผู้บริโภค (ผู้เรียน) และให้ความต้องการของผู้บริโภค (Demand) เป็นความต้องการของผู้มีอำนาจในการซื้ออย่างแท้จริง (Effective Demand)

เนื่องจากความต้องการของผู้เรียนในการเข้าเรียนในแต่ละสถานศึกษา จะสะท้อนให้เห็นถึงปริมาณเงินของสถานศึกษาพึงได้รับ และแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549 หน้า 65-67) กล่าวถึง การทำให้ผู้เรียนมีสิทธิเลือกเข้าเรียนในสถานศึกษาได้ตามความต้องการ โรงเรียนจะต้องแข่งขันกันพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาที่สนองความต้องการของผู้เรียน

1.8 หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษา ด้านหลักปฏิบัติได้จริง อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนต้องกำหนดการจัดสรรทรัพยากรการศึกษาตามนโยบาย และให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของกลุ่มเป้าหมาย ทั้งด้านเชิงปริมาณ คุณภาพ เวลา เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมาย สะดวก มีความยืดหยุ่น และตรวจสอบได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ นางลักขณ์ วิรัชชัย (2543 หน้า 2-21) หลักปฏิบัติได้จริง เป็นการใช้ทรัพยากรที่ปฏิบัติได้จริง โดยมีวิธีการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ยืดหยุ่น ทำนาย และตรวจสอบผลลัพธ์ได้ และรายงานต่อทุกฝ่ายให้เข้าใจได้ไม่ยุ่งยาก ตลอดจนสำนักเลขาธิการคุรุสภา (2549 หน้า 56-67) กล่าวว่า การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรด้านอื่น ๆ นั้น ต้องมีรูปแบบการคำนวณที่สามารถอธิบายให้ทุกฝ่ายเข้าใจได้ไม่ยุ่งยาก ตรวจสอบได้ ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีการจัดสรรทรัพยากรที่สามารถใช้จัดการศึกษาให้ได้เต็มตามศักยภาพ ที่ไม่ก่อให้เกิดความสูญเปล่า

2. การเปรียบเทียบหลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน จึงส่งผลทำให้การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียน ใช้หลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เกิดคุณภาพในการจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เมื่อพิจารณาประสบการณ์ในการบริหารงานของผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จึงส่งผลให้ผู้บริหารมีประสบการณ์ในการบริหารงาน ดังนั้น การจัดการทรัพยากรทางการศึกษา จึงจำเป็นต้องมีหลักการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนมีคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงาน จึงส่งผลให้การใช้หลักการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารที่มีเพศ และประสบการณ์แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น โรงเรียนควรใช้หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาให้เพิ่มขึ้นในระดับมากที่สุด โดย

มีการจัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาหลักการบริหารทรัพยากร การศึกษาสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ

2. หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษา ด้านหลักประสิทธิผล โรงเรียนส่วนใหญ่มีการบริหาร ทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลในระดับปานกลาง ดังนั้น โรงเรียนควรมีการประเมินผลการ จัดการทรัพยากรทางการศึกษานั้น ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา เป็นไปตามความ ต้องการจำเป็นของผู้เรียน และเกิดประโยชน์สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข**

เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร: พรินทวาทกรฟัก.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อ**

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร: บั๊ค พอยท์.

นพพงษ์ จิตราคุลย์. (2551). **ก้าวเข้าสู่ผู้บริหารการศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: องค์กรศิลปการ พิมพ์.

ปฏิรูปการศึกษา. (2545). **แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและ**
สถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ. (2545). **การบริหารทรัพยากรการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

การวิดา ธาราศรีสุทธิ และ วิบูลย์ ไตวณะบุตร. (2542). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**
(Principles and Theory of Educational Administration). กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เลขาธิการคุรุสภา. (2549). **โครงการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา**

ประจำการ: ชุดวิชาการจัดการองค์การทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนา และส่งเสริมวิชาชีพ.

เลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **รายงานการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ระดับ**
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: เพลิน สติติโอจำกัด.

วิทยากร เชิงกุล. (2550). **สถานะการศึกษาไทย ปี 2549/2550 การแก้ปัญหาและการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบของครุฑม.** กรุงเทพมหานคร: วี.ที. ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2552). **เทคนิคการสร้างและการผสมผสานกรอบแนวคิดทางวิชาการ.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

Monk, David H.(1990). **Educational Finance: An Economic Approach.** Tokyo, McGraw-Hill Publishing.

Nichols, M. (1971). **Community Resources for School.** The Encyclopedia of Education.